

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور

۹. بخش آب

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات زیربنایی

کد موضوعی: ۲۵۰
شماره مسلسل: ۱۴۰۵۴

آذرماه ۱۳۹۳

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۲.....	۱. مقایسه فصل منابع آب با سایر فصول بودجه
۲.....	۲. نگاهی به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برنامه‌های مختلف بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴
۴.....	۳. موارد مرتبط با بخش آب از متن ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۴
۱۴.....	۴. بررسی کارشناسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در بخش آب
۱۶.....	جمع‌بندی
۱۷.....	منابع و مآخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور ۹. بخش آب

چکیده

در این گزارش اعتبارات بخش آب کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ مورد بررسی قرار گرفته است. برنامه‌های بخش آب در بودجه تحت فصل مستقل منابع آب و فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری (تحت عناوین برنامه سامانه‌های پساب و فاضلاب و برنامه آب شهری و روستایی) درج می‌گردد. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴، بخش آب (آب و فاضلاب و امور آب) در بین سایر بخش‌ها از بالاترین اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برخوردار است. میزان بالای اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش آب که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ برابر با ۶۹,۶۵۹,۸۶۴ میلیون ریال (۲۳ درصد کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول بودجه) است، به دلیل حجم بالای سرمایه‌گذاری مخصوص به طرح‌های این بخش است. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش آب و فاضلاب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ برابر با ۱۹,۹۴۸,۳۲۴ میلیون ریال و همچنین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به بخش امور آب برابر با ۴۹,۷۱۱,۵۴۰ میلیون ریال است. در بین برنامه‌های بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ به ترتیب برنامه‌های تأمین و عرضه آب، سامانه‌های پساب و فاضلاب، آب شهری و روستایی و برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب از بیشترین اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی برخوردارند. افزایش اعتبارات مربوط به برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب، توجه نسبی بیشتر به طرح‌های تعادل‌بخشی، اقدامات غیرسازه‌ای، مدیریت تقاضا و تکمیل و تجهیز وسایل اندازه‌گیری، استفاده از اوراق مشارکت در تأمین اعتبارات مربوط به طرح‌های بخش آب، افزایش نسبی اعتبارات مربوط به آبفا و افزایش ردیف اعتباری خرید تضمینی آب استحصالی و پساب از بخش غیردولتی از نکات مثبت اصلی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در بخش آب است. از نکات منفی نیز می‌توان به عدم تطبیق بودجه‌ریزی با شرایط فعلی کشور از منظر کم‌آبی‌ها و خشکسالی‌های اخیر و نبود مبنای اقتصاد مقاومتی در تدوین بودجه بخش آب اشاره کرد.

مقدمه

بودجه‌ریزی سالیانه دارای جهت‌گیری‌های زمانی مشخص بوده و به‌عنوان گامی است که گام‌های سال بعد را مشخص می‌کند. بودجه سالیانه رابطه تنگاتنگی با برنامه‌های توسعه پنج‌ساله دارد و حسن تدوین آن، برآورد اهداف برنامه‌های توسعه پنج‌ساله را به‌دنبال خواهد داشت. بخش آب (آب و فاضلاب و امور آب) به‌دلیل اهمیت و تأثیری که روی سایر بخش‌ها دارد، در لوایح و قوانین سالیانه بودجه کل کشور طی فصل جداگانه منابع آب و بعضی از برنامه‌های فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری مورد توجه قرار می‌گیرد. این بخش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ بین سایر بخش‌ها از بیشترین رقم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با اعتباری بالغ بر ۶۹،۶۵۹،۸۶۴ میلیون ریال (۲۳ درصد کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول بودجه) برخوردار است. برنامه‌های اصلی ذیل فصل منابع آب در لوایح بودجه عبارتند از: برنامه تأمین و عرضه آب، برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب، برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل، برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک و برنامه پژوهش‌های کاربردی. در این گزارش ابتدا جایگاه فصل منابع آب نسبت به سایر فصول در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ سنجیده شده و سپس برنامه‌های بخش آب، ذکر شده در لایحه بودجه و اعتبارات آنها مورد بررسی قرار گرفته و در انتها نیز تحلیل‌های کارشناسی، نکات مورد توجه و پیشنهادها ارائه می‌شوند.

۱. مقایسه فصل منابع آب با سایر فصول بودجه

بخش آب شامل زیربخش‌های آب و فاضلاب و امور آب از طرفی به‌دلیل ارتباط مستقیم با پروژه‌های عمرانی کشور و از طرف دیگر به‌دلیل حجم بالای سرمایه‌گذاری‌ها در این رابطه، در بین فصول بودجه از اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بالایی برخوردار است. به‌طوری که مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی آن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ برابر با ۶۹،۶۵۹،۸۶۴ میلیون ریال است که این مقدار در حدود ۲۳ درصد کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ است. برخلاف اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ از اعتبارات هزینه‌ای بسیار اندکی نسبت به سایر فصول دیگر برخوردار است. جدول ۱ و نمودار ۱ مقایسه اعتبارات هزینه‌ای ملی و استانی و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی را به تفکیک فصول مختلف بودجه نشان می‌دهند.

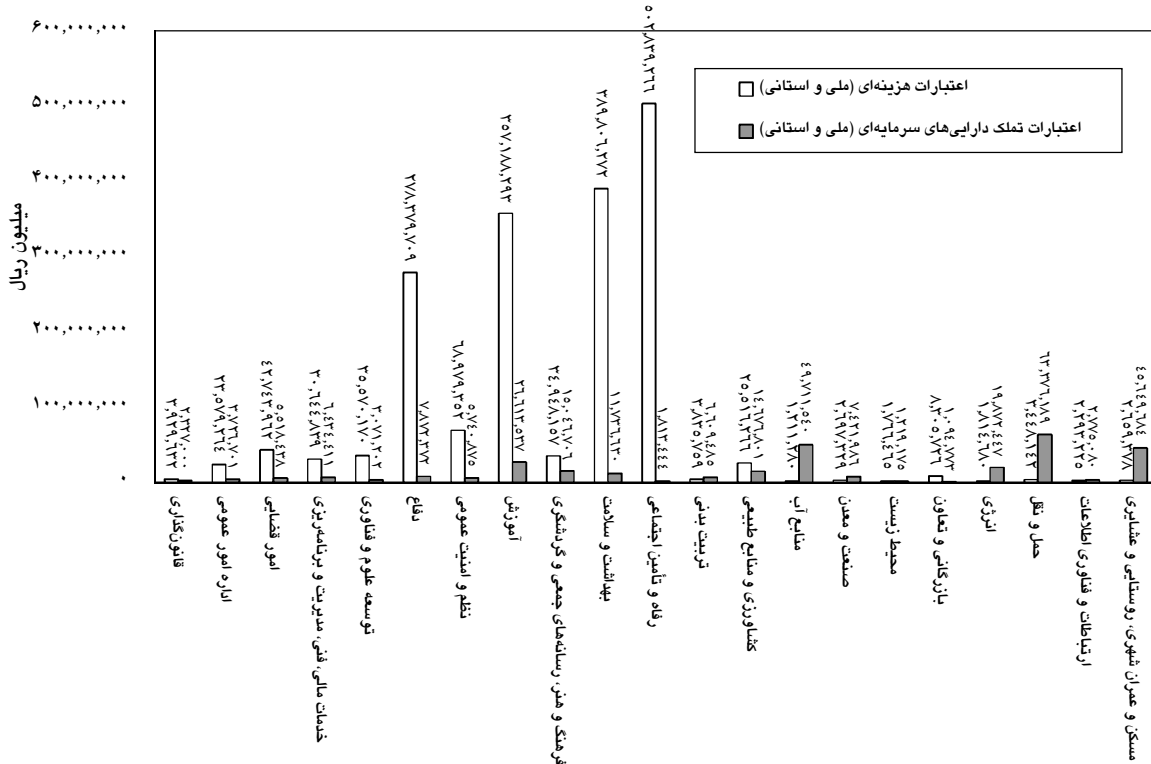
جدول ۱. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی

به تفکیک فصول مختلف بودجه (میلیون ریال)

عنوان فصل	اعتبارات هزینه‌ای (ملی و استانی)	درصد از کل	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (ملی و استانی)	درصد از کل
قانونگذاری	۳,۹۲۹,۶۳۲	۰/۲	۲,۳۲۷,۰۰۰	۰/۸
اداره امور عمومی	۲۳,۵۷۹,۲۶۴	۱/۳	۳,۷۲۶,۷۰۱	۱/۲
امور قضایی	۴۲,۷۴۳,۹۶۲	۲/۳	۵,۵۱۸,۴۳۸	۱/۸
خدمات مالی، فنی، مدیریت و برنامه‌ریزی	۳۰,۶۴۴,۸۳۹	۱/۷	۶,۴۳۴,۴۱۱	۲/۱
توسعه علوم و فناوری	۳۵,۵۷۰,۱۷۰	۲/۰	۳,۰۷۱,۲۰۲	۱/۰
دفاع	۲۷۸,۳۷۹,۷۰۹	۱۵/۳	۷,۸۷۲,۳۷۲	۲/۶
نظم و امنیت عمومی	۶۸,۹۷۹,۳۵۲	۳/۸	۵,۷۴۰,۸۷۵	۱/۹
آموزش	۳۵۷,۱۸۸,۲۹۳	۱۹/۶	۲۶,۶۱۳,۵۳۷	۸/۸
فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی و گردشگری	۳۴,۹۴۸,۱۵۷	۱/۹	۱۵,۰۴۶,۷۰۶	۵/۰
بهداشت و سلامت	۳۸۹,۸۰۶,۲۷۲	۲۱/۴	۱۱,۷۳۶,۶۳۰	۳/۹
رفاه و تأمین اجتماعی	۵۰۲,۸۳۹,۲۶۶	۲۷/۶	۱,۸۱۳,۴۴۴	۰/۶
تربیت بدنی	۳,۸۳۵,۷۵۹	۰/۲	۶,۶۰۹,۴۸۵	۲/۲
کشاورزی و منابع طبیعی	۲۵,۵۱۶,۲۶۶	۱/۴	۱۴,۶۷۶,۸۰۱	۴/۹
منابع آب	۱,۲۱۱,۲۸۰	۰/۱	۴۹,۷۱۱,۵۴۰	۱۶/۴
صنعت و معدن	۲,۶۹۷,۳۲۹	۰/۱	۷,۴۲۱,۹۸۶	۲/۵
محیط زیست	۱,۷۶۶,۴۶۵	۰/۱	۱,۲۱۹,۱۷۵	۰/۴
بازرگانی و تعاون	۸,۳۰۵,۷۲۶	۰/۵	۱,۰۹۴,۷۷۳	۰/۴
انرژی	۱,۸۱۴,۶۸۰	۰/۱	۱۹,۸۷۲,۴۴۷	۶/۶
حمل و نقل	۳,۴۴۸,۱۴۲	۰/۲	۶۳,۳۷۶,۱۸۹	۲۱/۰
ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲,۲۹۳,۲۲۵	۰/۱	۲,۷۷۵,۰۸۰	۰/۹
مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری	۲,۶۵۹,۳۷۸	۰/۱	۴۵,۶۴۹,۶۸۴	۱۵/۱
جمع کل	۱,۸۲۲,۱۵۷,۱۶۶	۱۰۰	۳۰۲,۳۰۸,۴۷۶	۱۰۰

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، ماده واحده و جداول کلان منابع و مصارف بودجه.

مودار ۱. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی به تفکیک فصول مختلف بودجه

همان‌طور که جدول ۱ نشان می‌دهد پس از فصل حمل‌ونقل، فصل منابع آب از بالاترین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (ملی و استانی) برخوردار است. البته لازم به ذکر است که اگر اعتبارات برنامه‌های مربوط به بخش آب ذیل فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری نیز لحاظ گردد، در این صورت بخش آب دارای بالاترین اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بین تمام فصول بودجه خواهد بود.

با توجه به میزان بالای اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بخش آب، حسن تدوین بودجه‌های سالیانه این بخش از اهمیت خاصی برخوردار است. در این راستا تخصیص بودجه بر اساس اهمیت و اولویت طرح‌های این بخش که با توجه به سایر معیارهای مؤثر صورت می‌گیرد، می‌تواند در نیل به این هدف به‌عنوان گامی مهم تلقی شود.

۲. نگاهی به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برنامه‌های مختلف بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

در این بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به برنامه‌های مختلف بخش آب مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و روند تغییرات آنها نسبت به رقم مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ مورد

بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۲ و نمودار ۲ مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی را برای برنامه‌های مختلف بخش آب (امور آب و آب و فاضلاب) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ نشان می‌دهد. همان‌طور که از جدول ۲ مشخص است، اعتبارات مربوط به امور آب (شامل برنامه‌های تأمین و عرضه آب، بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب، مهندسی رودخانه‌ها و سواحل، توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک، پژوهش‌های کاربردی و مقاوم‌سازی ساختمان‌ها) برابر با ۴۹,۷۱۱,۵۴۰ میلیون ریال و اعتبارات مربوط به آب و فاضلاب (شامل برنامه‌های سامانه‌های پساب و فاضلاب و آب شهری و روستایی) برابر با ۱۹,۹۴۸,۳۲۴ میلیون ریال است. در نتیجه کل اعتبارات بخش آب مندرج در فصول منابع آب و مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری برابر با ۶۹,۶۵۹,۸۶۴ میلیون ریال است. براساس جدول ۲ در بین برنامه‌های بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ به ترتیب برنامه‌های تأمین و عرضه آب، سامانه‌های پساب و فاضلاب، آب شهری و روستایی و برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب از بیشترین اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برخوردارند.

جدول ۲. مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی بخش آب

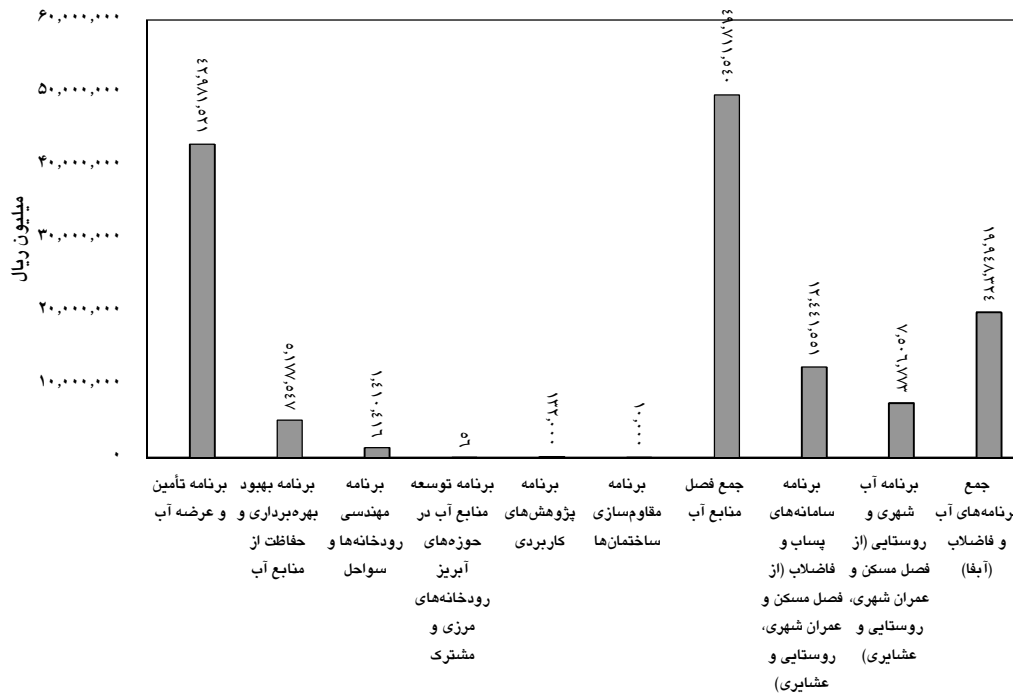
(میلیون ریال)

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

برنامه	لایحه ۱۳۹۴
برنامه تأمین و عرضه آب	۴۲,۹۸۱,۵۲۱
برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۵,۱۷۷,۵۴۷
برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۱,۴۱۰,۴۱۶
برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک	۵۶
برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۳۲,۰۰۰
برنامه مقاوم‌سازی ساختمان‌ها	۱۰,۰۰۰
جمع فصل منابع آب	۴۹,۷۱۱,۵۴۰
برنامه سامانه‌های پساب و فاضلاب (از فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری)	۱۲,۴۴۱,۵۵۱
برنامه آب شهری و روستایی (از فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری)	۷,۵۰۶,۷۷۳
جمع برنامه‌های آب و فاضلاب (آبفا)	۱۹,۹۴۸,۳۲۴
جمع کل	۶۹,۶۵۹,۸۶۴

مأخذ: پیوست شماره ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۴.

نمودار ۲. مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی بخش آب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی مربوط به بخش آب در لایحه بودجه ۱۳۹۴ و قانون بودجه ۱۳۹۳ طی جدول ۳ و نمودار ۳ نشان داده شده‌اند. بر این اساس مجموع اعتبارات عمرانی ملی زیربخش‌های امور آب و آب و فاضلاب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ نسبت به رقم مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ به ترتیب افزایش‌های ۲۷/۸ و ۴۱/۴ درصدی را داشته‌اند. در بین برنامه‌های اساسی بخش امور آب، برنامه‌های تأمین و عرضه آب، بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب، مهندسی رودخانه‌ها و سواحل و پژوهش‌های کاربردی به ترتیب از افزایش‌های ۴۲/۳، ۲۹۴/۸، ۱۶۷/۸ و ۳۱/۵ درصدی برخوردار بوده است و در بین برنامه‌های بخش آبفا نیز برنامه‌های سامانه‌های پساب و فاضلاب و آب شهری و روستایی به ترتیب از افزایش‌های ۲۸/۳ و ۹۰/۴ درصدی برخوردار بوده است. لازم به ذکر است که اعتبارات ملی مربوط به برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ نسبت به رقم مصوب قانون بودجه ۱۳۹۳، کاهش ۱۰۰ درصدی را از خود نشان می‌دهد و اعتبار مربوط به این برنامه در این ردیف در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ تقریباً به صفر تبدیل شده است. البته لازم به ذکر است که براساس مصوبه شماره ۴۹۶۰۲/ت/۰۸۹۰ هـ مورخ ۱۳۹۳/۵/۵ هیئت وزیران، مبلغ هشت میلیارد (۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار از محل منابع صندوق توسعه ملی به صورت تسهیلات با نرخ سود متعارف نظامنامه آن در صندوق برای طرح‌های مهار و تنظیم آب‌های مرزی و شبکه‌های اصلی و فرعی آبیاری و زهکشی طرح‌های متناظر مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ اختصاص می‌یابد.

جدول ۳. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی بخش آب در قانون بودجه ۱۳۹۳ و

(میلیون ریال)

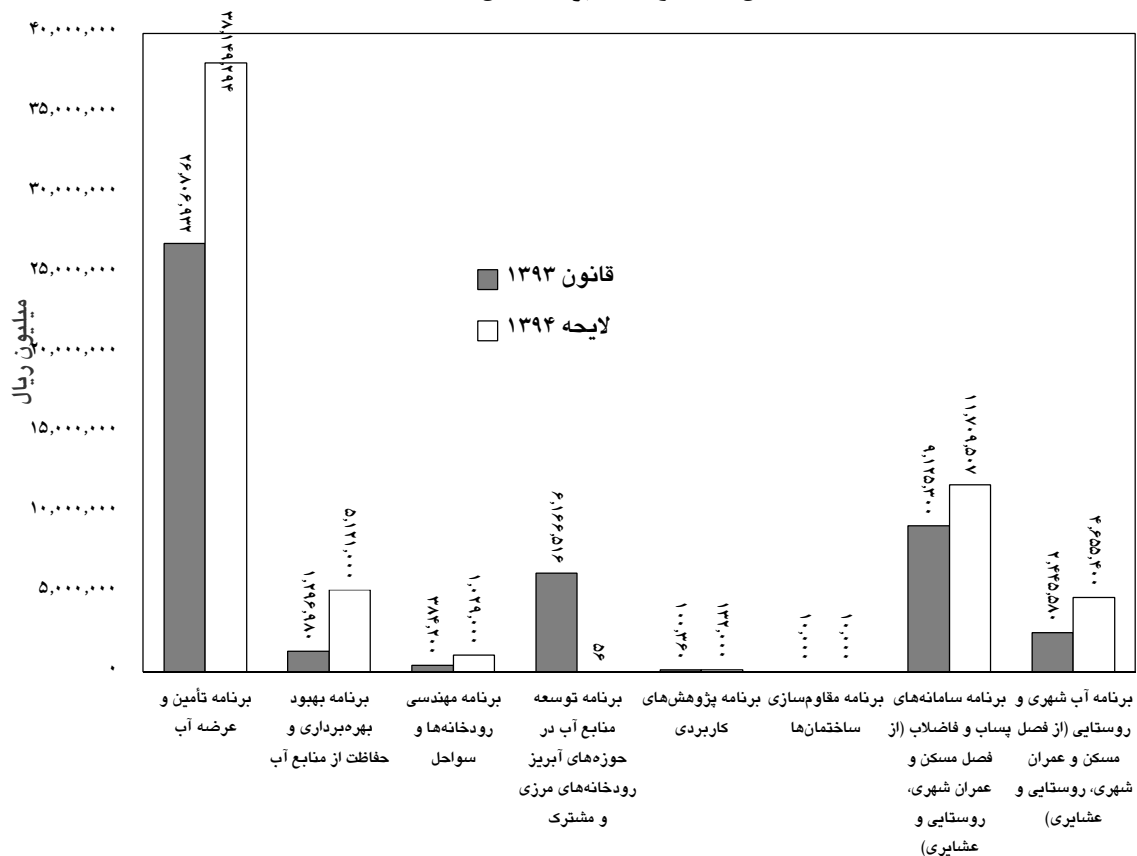
لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

برنامه	قانون ۱۳۹۳	لایحه ۱۳۹۴	درصد افزایش
برنامه تأمین و عرضه آب	۲۶,۸۰۶,۹۳۲	۳۸,۱۴۹,۲۹۴	۴۲/۳
برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۱,۲۹۶,۹۸۰	۵,۱۲۱,۰۰۰	۲۹۴/۸
برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۳۸۴,۲۰۰	۱,۰۲۹,۰۰۰	۱۶۷/۸
برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک	۶,۱۶۶,۵۱۶	۵۶	-۱۰۰
برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۰۰,۳۶۰	۱۳۲,۰۰۰	۳۱/۵
برنامه مقاومت‌سازی ساختمان‌ها	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۰/۰
جمع فصل منابع آب	۳۴,۷۶۴,۹۸۸	۴۴,۴۴۱,۳۵۰	۲۷/۸
برنامه سامانه‌های پساب و فاضلاب (از فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری)	۹,۱۲۵,۳۰۰	۱۱,۷۰۹,۵۰۷	۲۸/۳
برنامه آب شهری و روستایی (از فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری)	۲,۴۴۵,۵۸۰	۴,۶۵۵,۴۰۰	۹۰/۴
جمع برنامه‌های آب و فاضلاب (آبفا)	۱۱,۵۷۰,۸۸۰	۱۶,۳۶۴,۹۰۷	۴۱/۴
جمع کل	۴۶,۳۳۵,۸۶۸	۶۰,۸۰۶,۲۵۷	۳۱/۲

مأخذ: پیوست شماره چهار لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ و قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور.

نمودار ۳. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی بخش آب در قانون بودجه

سال ۱۳۹۳ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

۳. موارد مرتبط با بخش آب از متن ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۴

علاوه بر اعتبارات ذکر شده ذیل فصل منابع آب و فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری طی برنامه‌های مختلف، اعتبارات متفرقه‌ای در ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ برای بخش آب نیز در نظر گرفته شده است. در این بخش موارد مرتبط با بخش آب از متن ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ ارائه می‌گردد.

تبصره «۲» - بند «ز»

مالیات بر ارزش افزوده و عوارض آب، برق و گاز با توجه به مالیات و عوارض مندرج در صورت حساب یا قبوض مصرف‌کنندگان و همچنین نفت تولیدی و فرآورده‌های وارداتی، فقط یکبار در انتهای زنجیره تولید و توزیع آنها توسط شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران (شرکت‌های پالایش نفت) و شرکت‌های دولتی تابعه ذیربط وزارت نفت، شرکت‌های گاز استانی، شرکت‌های تابعه ذیربط وزارت نیرو و شرکت‌های توزیع آب و برق استانی بر مبنای قیمت فروش داخلی محاسبه و دریافت می‌شود. مالیات مزبور به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و عوارض طبق ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷ توسط سازمان امور مالیاتی کشور واریز می‌شود. همچنین مبنای قیمت فروش برای محاسبه عوارض آلاینده‌گی موضوع تبصره «۱» ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، قیمت فروش فرآورده به مصرف‌کننده نهایی در داخل کشور است.

تبصره «۲» - بند «ط»

شرکت ملی گاز ایران و شرکت‌های گاز استانی موظفند علاوه بر دریافت نرخ گاز، به ازای مصرف هر مترمکعب گاز طبیعی یکصدوسی (۱۳۰) ریال از مشترکین دریافت و پس از واریز به خزانه‌داری کل کشور، تا سقف شانزده هزار میلیارد (۱۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای احداث تأسیسات و خطوط لوله گازرسانی به شهرها و روستاها، با اولویت مناطق سردسیر، نفت‌خیز، گازخیز و استان‌هایی که برخوردار از آنها از گاز کمتر از متوسط کشور است، هزینه نمایند. منابع مذکور به‌عنوان درآمد شرکت‌های ذیربط محسوب نمی‌گردد و مشمول مالیات نیست.

مبلغ سه هزار میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از وجوه مذکور برای تأمین و استانداردسازی سامانه گرمایشی مدارس با اولویت مدارس روستاها، یکهزار و دویست میلیارد (۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای طرح سرانه مدارس و مبلغ سیصد میلیارد (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای کمک‌های فنی و اعتباری طرح‌های آبیاری نوین و آبرسانی روستایی از طریق خزانه‌داری کل کشور با اعلام سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذیربط قرار می‌گیرد.

تبصره «۲» - بند «ل»

هزینه مصرف با رعایت الگوی مصرف (متناسب با مساحت فضاهای اصلی) و حق انشعاب برق، آب و

گاز برای حوزه‌های علمیه، مساجد، دارالقرآن‌ها، حسینیه‌ها و اماکن دینی اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی رایگان است.

تبصره «۲» - بند «ن»

به دولت اجازه داده می‌شود در صورت افزایش درآمد حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی نسبت به درآمد پیش‌بینی شده در ردیف‌های شماره ۲۱۰۱۰۱ و ۲۱۰۱۰۹ جدول ۵ این قانون، مازاد منابع ارزی تا سقف یکصدوپنجاه هزار میلیارد (۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال را به ردیف درآمدی شماره ۲۱۰۱۱۰ جدول ۵ این قانون واریز و صددرصد (۱۰۰٪) وجوه واریزی را به منظور اتمام طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای ملی و استانی که در ابتدای سال ۱۳۹۴ بیش از هفتادوپنچ درصد (۷۵٪) پیشرفت فیزیکی داشته و می‌توانند تا پایان همان سال خاتمه یابند، با اولویت بخش آب، فاضلاب، خاک، راه و راه‌آهن، بنیه دفاعی، انرژی هسته‌ای و همچنین تأدیه دیون و تعهدات قانونی دولت و بدهی مربوطه به میادین مشترک نفت و گاز و بازپرداخت بدهی دولت به بانک‌ها و افزایش سرمایه، از محل ردیف ۱۰۸-۵۳۰۰۰۰ جدول ۹ این قانون با رعایت قوانین و مقررات موضوعه اختصاص دهد و مازاد بر آن را به حساب صندوق توسعه ملی واریز نماید. دستورالعمل اجرایی این بند توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با همکاری وزارتخانه‌های نیرو، راه و شهرسازی، جهاد کشاورزی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و نفت، تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره «۳» - بند «ج»

به دولت اجازه داده می‌شود بدهی‌های خود به بخش‌های خصوصی و تعاونی، شهرداری‌ها، صندوق‌های بیمه‌ای، صنایع دفاع و مصارف جدول ۱۸ را با اولویت پرداخت مطالبات و دیون ایثارگران، جانبازان، آزادگان و خانواده شهدا از محل منابع حاصل از واگذاری سهام، سهم‌الشرکه، حق بهره‌برداری و بهره مالکانه موضوع این تبصره و ردیف شماره ۹-۱۰۱۰۰۰ جدول ۸ این قانون پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با اعلام سازمان حسابرسی و یا ذیحساب دستگاه‌های اجرایی ذیربط حسب مورد بدون الزام به رعایت ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی پرداخت و یا تسویه و سپس تهاتر کند.

واگذاری تهاتری باید با رعایت اصل پنجاه‌وسوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (گردش خزانه) انجام شود و قیمت سهام تهاتر شده نباید از قیمت پایه بورس و یا پایه مزایده کمتر باشد. پرداخت مطالبات و دیون ایثارگران، جانبازان، آزادگان و خانواده معظم شهدا مشمول تأیید سازمان حسابرسی نمی‌شود و با تأیید ذیحساب و رئیس دستگاه اجرایی و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور انجام می‌پذیرد.

تبصره «۴» - بند «الف»

استفاده دستگاه‌های اجرایی و بخش‌های خصوصی و تعاونی با سپردن تضمین‌های لازم به بانک‌های عامل از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) در سال ۱۳۹۴ علاوه بر باقی‌مانده سهمیه سال‌های قبل معادل ریالی سی و پنج میلیارد (۳۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار تعیین می‌گردد تا توسط شورای اقتصاد براساس مفاد ماده (۸۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران به طرح دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی اختصاص یابد. کلیه طرح‌های مصوب که منابع آنها از محل تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) تأمین می‌گردد، باید با تأیید دستگاه اجرایی ذیربط، وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی باشد و بازپرداخت اصل و سود منابع طرح صرفاً از محل عایدات طرح در دوران بهره‌برداری و یا منابع پیش‌بینی شده طرح در قانون بودجه در زمان تصویب طرح و در صورت عدم کفایت از سهم اعتبارات آتی استان محل اجرای طرح قابل پرداخت باشد و از محل منابع موجود جمهوری اسلامی ایران نزد کشور تأمین‌کننده مالی (فاینانس) برداشت و پرداخت نشود.

تبصره «۴» - بند «ب»

به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اجازه داده می‌شود به منظور تأمین پیش‌پرداخت ریالی طرح‌هایی که از منابع تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) استفاده می‌کنند، نسبت به جابجایی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در هر دستگاه و در قالب فصل ذیربط اقدام نماید.

تبصره «۵» - بند «د»

به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود بیست درصد (۲۰٪) از منابع ورودی سال ۱۳۹۴ را نزد بانک‌های دولتی و خصوصی داخلی جهت اعطای تسهیلات ده درصد (۱۰٪) در بخش صنعت، معدن، حمل‌ونقل و گردشگری و ده درصد (۱۰٪) در بخش‌های آب و کشاورزی (صنایع تبدیلی، تکمیلی و منابع طبیعی) و محیط زیست سپرده‌گذاری نماید. بانک‌های عامل منابع موضوع این بند را به طرح‌ها و فعالیت‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، زیست‌محیطی، مالی و دارای اهلیت متقاضی به صورت پرداخت و بازپرداخت ریالی اختصاص خواهند داد. سود سپرده‌گذاری و اقساط وصولی تسهیلات پرداختی سال‌های قبل مجدداً در جهت اهداف صندوق به کار گرفته خواهد شد. تبدیل ارز به ریال موضوع این بند در مرکز مبادلات ارزی زیر نظر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران صورت می‌گیرد.

تبصره «۶» - بند «الف»

به شرکت‌های وابسته و تابعه وزارتخانه‌های نیرو، نفت، راه و شهرسازی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ارتباطات و فناوری اطلاعات، صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی و سازمان انرژی اتمی ایران اجازه داده می‌شود با رعایت قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۷۶/۶/۳۰ تا سقف یکصد

هزار میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای اجرای طرح‌های انتفاعی دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی خود با اولویت اجرای پروژه‌ها و طرح‌های میادین نفت و گاز مشترک با همسایگان و مهار آب‌های مرزی، طرح‌های حمل‌ونقل، طرح‌های آبرسانی و تأمین آب، احداث و تکمیل طرح‌های آب شیرین‌کن، تصفیه‌خانه‌های آب و فاضلاب، نیروگاه‌های برق و همچنین مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته، اوراق مشارکت ریالی و یا صکوک اسلامی و با رعایت ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و برای طرح‌هایی که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین خود در خصوص اصل و سود، منتشر نمایند.

تبصره «۶» - بند «ب»

به دولت اجازه داده می‌شود تا مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مشارکت ریالی با تضمین خود با بازپرداخت اصل و سود آن به منظور اجرای طرح‌های انتفاعی دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی و طبق قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت منتشر و وجوه اخذ شده را به ردیف شماره ۳۱۰۱۰۲ جدول شماره ۵ این قانون واریز نماید. منابع واریزی به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام مندرج در پیوست شماره ۱ این قانون اختصاص می‌یابد تا براساس مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور هزینه شود. واگذاری این اوراق به بخش دولتی اعم از شرکت‌ها، بانک‌ها و سایر دستگاه‌ها در بازار پول و قبل از سررسید ممنوع است.

تبصره «۶» - بند «ج»

اوراق مشارکت فروش نرفته طرح‌های بندهای «الف» و «ب» این تبصره، قابل واگذاری به پیمانکاران، مشاوران و تأمین‌کنندگان تجهیزات همان طرح‌ها در سقف مطالبات معوق طرح با تأیید رئیس دستگاه اجرایی، ذیحساب ذیربط و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور است. اوراق واگذارشده، قابل بازخرید، قبل از سررسید توسط بانک عامل نیست.

تبصره «۶» - بند «ط»

دولت مجاز است اسناد خزانه اسلامی با حفظ قدرت خرید را با سررسید یک تا سه سال به صورت بی‌نام و یا بانام، صادر کند و به منظور تسویه بدهی مسجل خود بابت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مابه‌التفاوت قیمت تمام شده برق و آب با قیمت تکلیفی فروش آن در سنوات قبل به شرکت‌های برق و آب مطابق ماده (۲۰) قانون محاسبات عمومی کشور به قیمت اسمی تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به طلبکاران غیردولتی واگذار نماید. اسناد مزبور از پرداخت هر گونه مالیات معاف بوده و به‌عنوان ابزار مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ محسوب شده و با امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی صادر می‌شود.

تبصره «۸» - بند «ج»

تعرفه خدمات آب و فاضلاب براساس قیمت تمام شده و با لحاظ نمودن هزینه‌های بهره‌برداری و استهلاک، به پیشنهاد شرکت آب و فاضلاب شهری توسط شورای اسلامی هر شهر، در چارچوب دستورالعملی که به پیشنهاد وزارت نیرو به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، تعیین می‌گردد.

تبصره «۹» - بند «ه»

وزارت نیرو از طریق شرکت‌های آبفای شهری سراسر کشور مکلف است علاوه بر دریافت نرخ آب بهای شهری، به ازای هر مترمکعب فروش آب شرب مبلغ یکصد (۱۰۰) ریال از مشترکین آب دریافت و به خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. صددرصد (۱۰۰٪) وجوه دریافتی تا سقف سیصدونود میلیارد (۳۹۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل حساب مذکور صرفاً جهت آبرسانی شرب روستایی اختصاص می‌یابد. اعتبار مذکور براساس شاخص کمبود آب شرب سالم بین استان‌های کشور در مقاطع سه ماهه از طریق شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور توزیع می‌شود تا پس از مبادله موافقتنامه بین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها و شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی استان‌ها هزینه گردد. وجوه فوق به عنوان درآمد شرکت ذیربط محسوب نمی‌گردد و مشمول مالیات نمی‌شود.

تبصره «۱۱» - بند «الف»

به منظور تشویق و جلب سرمایه‌گذاران حقیقی و حقوقی بخش غیردولتی و تعاونی‌های تولیدی و تشکل‌های آب‌بران و شرکت‌های سهامی زراعی و شهرک‌های کشاورزی در امر احداث آب‌بندان‌ها، تسریع در احداث، تکمیل و تجهیز طرح‌های شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی، اجرای عملیات آب و خاک کشاورزی و روش‌های نوین آبیاری و بهینه‌سازی مصرف آب و انرژی، دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی از محل اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط ذیل برنامه‌های ۴۰۱۵۲ و ۴۰۲۰۱ اعتبارات مورد نیاز احداث و تکمیل طرح‌های موصوف را تا هشتادوپنج درصد (۸۵٪) به‌عنوان سهم دولت به‌صورت بلاعوض و باقیمانده به عنوان سهم بهره‌برداران به‌صورت نقدی یا تأمین کارگر یا تهاتر زمین یا کالای مورد نیاز در اجرای طرح پرداخت نمایند. مناطق محروم و بهره‌بردارانی که در احداث شبکه‌های اصلی آبیاری و زهکشی مشارکت نموده باشند از پرداخت سهم نقدی مشارکت در احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی معافند.

تبصره «۱۱» - بند «د»

به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود، برای اجرای طرح‌های آب و فاضلاب، بهینه‌سازی و صرفه‌جویی مصرف آب، مهار و بهره‌برداری از آب‌های مشترک و مرزی، اجرای طرح‌های جمع‌آوری و دفع بهداشتی فاضلاب و طرح‌هایی که به مدیریت تقاضای آب می‌انجامد و زهکشی اراضی کشاورزی، تا سقف دو میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار یا معادل ریالی آن به روش بیع متقابل یا ساخت و بهره‌برداری و

تحویل (BOT) و سایر روش‌های مشابه موضوع بند «ب» ماده (۲۱۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و تضمین خرید آب با سرمایه‌گذار خصوصی یا تعاونی قرارداد منعقد یا مجوز صادر نماید.

تبصره «۱۱» - بند «ک»

به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود کل هزینه‌های مربوط به تهیه و نصب کنتور چاه‌های کشاورزی را از محل اعتبارات ردیف‌های طرح «تعالی بخشی، تغذیه مصنوعی و کنترل سیل» پرداخت و به صورت اقساطی با روشی که وزارت نیرو تعیین می‌نماید از صاحبان چاه‌ها دریافت و به حساب خزانه واریز نماید. صددرصد وجوه واریزی صرفاً برای اجرای طرح‌های تعالی بخشی منابع آب زیرزمینی در اختیار وزارت نیرو قرار می‌گیرد.

تبصره «۱۶» - بند «د»

مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، عوارض شهرداری و هزینه‌های انشعاب آب و فاضلاب و برق و گاز برای یک بار و در حد یک واحد مسکونی مطابق الگوی مصرف معافند و دستگاه‌های ارائه‌دهنده خدمات مذکور موظف به ارائه این خدمات به صورت رایگان به مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور می‌باشند. اعتبارات این بند از محل اعتبارات ردیف شماره ۱۸-۵۲۰۰۰۰۰ جدول شماره ۹ این قانون تأمین و به دستگاه‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت می‌گردد.

تبصره «۱۹» - بند «و» - جز «۲»

مبلغ پانصد و پنجاه میلیارد (۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به منظور مقابله با روند فزاینده و شدت وقوع پدیده‌هایی نظیر گرد و غبار و خشکسالی، حفاظت از تالاب‌ها و دریاچه‌های کشور، احیا و پایش آن به سازمان حفاظت محیط زیست اختصاص می‌یابد.

تبصره «۱۹» - بند «و» - جز «۳»

مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه روش‌های نوین آبیاری محصولات اساسی کشاورزی در قالب الگوی کشت اختصاص می‌یابد.

تبصره «۱۹» - بند «م»

در اجرای بند «ب» ماده (۲۱۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و به منظور استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی، کلیه دستگاه‌های اجرایی مجازند برای شروع عملیات اجرایی پروژه‌ها و طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای خود و طرح‌های مصوب مجامع عمومی شرکت‌های دولتی، از طریق روش‌های مشارکت با بخش خصوصی اقدام نمایند.

شرکت‌های آب و فاضلاب شهری مکلفند در مواردی که متقاضی بخش خصوصی وجود دارد، به

منظور تکمیل و توسعه طرح‌های جمع‌آوری، انتقال و تصفیه فاضلاب، نسبت به عقد قرارداد فروش و یا پیش‌فروش پساب خروجی تأسیسات موجود و یا طرح‌های توسعه آبی در قالب انواع قراردادهای مشارکتی با بخش خصوصی اقدام نمایند.

کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند در سال ۱۳۹۴ نسبت به اجرای طرح‌های کاهش مصرف انرژی و آب مصرفی خود با جلب سرمایه‌گذاری شرکت‌های خدمات انرژی متعلق به بخش خصوصی اقدام نمایند. کمک مالی به طرح‌های فوق‌الذکر و بازپرداخت اصل و سود سرمایه‌گذاری انجام شده پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور از محل اعتبار ردیف ۳۶-۵۵۰۰۰۰۰ این قانون تأمین می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این تبصره با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره «۲۱» - بند «د»

صد درصد (۱۰۰٪) منابع حاصل از افزایش قیمت برق و آب در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و براساس مفاد ماده (۸) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها به صنعت برق و آب اختصاص می‌یابد.

۴. بررسی کارشناسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در بخش آب

در این بخش نقاط قوت (فرصت‌ها) و نقاط ضعف (چالش‌ها) لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در بخش آب تشریح می‌گردد. لازم به ذکر است که معیارهای بررسی نقاط قوت و ضعف لایحه بر مبنای اسناد بالادستی بخش آب است. اهم این اسناد عبارتند از: سند چشم‌انداز، برنامه پنجم توسعه و راهبردهای بلندمدت توسعه منابع آب. البته باید در نظر داشت که در تدوین لوایح بودجه سنواتی، به نیازهای کشور متناسب با شرایط فعلی توجه کافی نمود. در حال حاضر به دلیل خشکسالی‌ها و کم‌آبی‌های اخیر حساسیت این امر در بخش آب بیشتر بوده و توجه بیشتری را طلب می‌کند.

۴-۱. نقاط قوت لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در بخش آب

با توجه به اعتبارات مربوط به برنامه‌های فصل منابع آب، عناوین طرح‌های مربوط به آن و همچنین موارد مرتبط از متن ماده واحده، مهمترین نقاط قوت لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در بخش آب به شرح ذیل قابل بیان است:

- افزایش چشمگیر اعتبار مربوط به برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب نسبت به سال‌های قبل (۲۹۴/۸ درصد افزایش) که از جمله طرح‌ها و پروژه‌های مهم ذیل این برنامه می‌توان به مطالعه و اجرای تعادل‌بخشی، تغذیه مصنوعی و پخش سیل در محدوده استان‌ها، تکمیل و تجهیز

شبکه‌های اندازه‌گیری آب‌های سطحی و زیرزمینی در محدوده استان‌ها، مرمت و بازسازی تأسیسات آبی در دست بهره‌برداری در سطح کشور، تجهیز نقاط مصرف به ابزار اندازه‌گیری و جلوگیری از آلودگی آب شرب تهران اشاره کرد.

- توجه به طرح‌های تعادل‌بخشی و تأکید نسبی بر اقدامات غیرسازه‌ای در حوضه‌های آبریز کشور در راستای احیا و تعادل‌بخشی منابع آب زیرزمینی و تکمیل و تجهیز وسایل اندازه‌گیری،
- توجه به استفاده از اوراق مشارکت در تأمین اعتبارات مربوط به طرح‌های بخش آب،
- توجه به استفاده از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) و تأمین سهم ریالی آن در تأمین اعتبارات مربوط به طرح‌های بخش آب،
- افزایش نسبی اعتبارات مربوط به آبفای شهری و روستایی،
- توجه به گسترش روش‌های نوین آبیاری محصولات اساسی در قالب الگوی کشت.
- محاسبه تعرفه خدمات آب و فاضلاب براساس قیمت تمام شده،
- توجه به استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی در طرح‌هایی که به مدیریت تقاضا در بخش آب منجر می‌گردد،
- حداقل تخصیص بودجه برای طرح‌های جدید در بخش آب.
- افزایش ردیف اعتباری خرید تضمینی آب استحصالی و پساب از بخش غیردولتی.

۲-۴. نقاط ضعف لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در بخش آب

با توجه به اعتبارات مربوط به برنامه‌های فصل منابع آب، عناوین طرح‌های مربوط به آن و همچنین موارد مرتبط از متن ماده واحده، مهمترین نقاط ضعف لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در بخش آب به شرح ذیل قابل بیان است:

- همان‌طور که اشاره شد تدوین بودجه سنواتی در بخش آب باید متناسب با شرایط فعلی کشور باشد. این شرایط که در حال حاضر شامل کم‌آبی‌ها و خشکسالی‌های اخیر است، اهمیت تغییر جهت‌گیری بودجه‌ریزی در بخش آب را نسبت به سال‌های قبل مضاعف می‌نماید. اگر چه جهت‌گیری مذکور تا حدی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ مشاهده می‌شود، ولی تعداد زیاد طرح‌های سازه‌ای بخش آب (شامل ساختمان سدها، آبرسانی و غیره)، روندی مشابه سال‌های قبل را به دنبال خواهد داشت.
- با توجه به شرایط کنونی اقتصاد کشور و مبانی اقتصاد مقاومتی، برنامه‌ریزی بودجه بخش آب باید با توجه به مبانی مذکور صورت گیرد. از این منظر لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در بخش آب تفاوت عمده‌ای با لوایح سال‌های قبل ندارد.
- در متن ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ مواردی قابل توجه برای انتشار اوراق مشارکت

برای اجرای طرح‌های انتفاعی دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی در نظر گرفته شده است. لازم به ذکر است که براساس تجربیات قبلی به‌طور معمول انگیزه لازم برای خرید اوراق مشارکت در بخش آب وجود ندارد. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ سازوکار لازم متفاوت با سال‌های قبل برای ایجاد انگیزه برای استفاده از اوراق مشارکت مذکور در نظر گرفته نشده است.

- تخصیص بودجه به پروژه‌هایی که سال‌های متمادی از آغاز آنها گذشته و تاکنون نتیجه مشخصی دربر نداشته است ذیل برنامه پژوهش‌های کاربردی از جمله مطالعات کمی و کیفی منابع آب کشور (از سال ۱۳۸۱ آغاز شده است) و باروری ابرها (از سال ۱۳۷۸ آغاز شده است).

جمع‌بندی

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، بخش آب (شامل فصل مستقل منابع آب و برخی از برنامه‌های فصل مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری) دارای بالاترین میزان اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بین سایر بخش‌هاست. مجموع اعتبارات ملی و استانی یاد شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ برای بخش آب برابر با ۶۹،۶۵۹،۸۶۴ میلیون ریال (۲۳ درصد کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴) است.

اعتبارات عمرانی ملی زیربخش‌های امور آب و آب و فاضلاب در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ نسبت به رقم مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ به ترتیب از افزایش‌های ۲۷/۸ و ۴۱/۴ درصدی برخوردار بوده‌اند. در میان برنامه‌های اصلی بخش امور آب، برنامه‌های تأمین و عرضه آب، بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب، مهندسی رودخانه‌ها و سواحل و پژوهش‌های کاربردی به ترتیب افزایش‌های ۴۲/۳، ۲۹۴/۸، ۱۶۷/۸ و ۳۱/۵ درصدی و در بین برنامه‌های بخش آبفا نیز برنامه‌های سامانه‌های پساب و فاضلاب و آب شهری و روستایی به ترتیب افزایش‌های ۲۸/۳ و ۹۰/۴ درصدی را داشته‌اند.

از نکات مثبت اصلی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ می‌توان به افزایش چشمگیر اعتبار مربوط به برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب، توجه نسبی بیشتر به طرح‌های تعادل‌بخشی، اقدامات غیرسازه‌ای، مدیریت تقاضا و تکمیل و تجهیز وسایل اندازه‌گیری، استفاده از اوراق مشارکت در تأمین اعتبارات مربوط به طرح‌های بخش آب، افزایش نسبی اعتبارات مربوط به آبفا و افزایش ردیف اعتباری خرید تضمینی آب استحصالی و پساب از بخش غیردولتی، اشاره نمود. از موارد اصلی مغفول مانده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در بخش آب نیز می‌توان به عدم تطبیق بودجه‌ریزی با شرایط فعلی کشور از منظر کم‌آبی‌ها و خشکسالی‌های اخیر و نبود مبانی اقتصادی مقاومتی در تدوین بودجه بخش آب اشاره کرد.

در انتها قابل ذکر است که در حال حاضر از یک طرف با توجه به شرایط اقتصادی حاکم بر کشور،

اعتبارات موجود برای بخش آب باید حتی‌الامکان برای برنامه‌های با اولویت بالاتر که شامل طرح‌های در جهت افزایش بهره‌وری و مدیریت تقاضاست تخصیص یابد. از طرف دیگر نیز شرایط اخیر کم‌آبی و خشکسالی که میزان آن در سال‌های اخیر شدت یافته نیز حساسیت تدوین بودجه بخش آب را مضاعف می‌نماید. البته لازم به ذکر است که با توجه به عملکرد تخصیص بودجه در قانون ۱۳۹۳ (برابر با ۷۳ درصد تا پایان آبان‌ماه و پیش‌بینی تخصیص ۱۰۰ درصد تا پایان سال) می‌توان حساسیت مسئولین بخش آب کشور را در تخصیص بودجه این بخش دریافت. با توجه به کمبود منابع آبی در دسترس تغییرات اساسی در مدیریت بخش آب کشور باید به‌طور قطع در برنامه‌های مسئولین بخش آب کشور قرار گیرد. در این راستا مهمترین امر تغییر جهت‌گیری‌های مدیریت بخش آب کشور از مدیریت عرضه و سازه‌ای به سمت مدیریت تقاضا و افزایش بهره‌وری خواهد بود. تدوین نظام بودجه‌ریزی بخش آب بر این اساس به عنوان گامی مهم در این جهت تلقی می‌شود.

برخی از پیشنهادهای مهم در رابطه با لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ به شرح زیر قابل بیان است:

- توجه به مقوله برق‌دار کردن چاه‌های کشاورزی با توجه به اینکه در بند «ل» تبصره «۲» ماده واحده قانون بودجه ۱۳۹۳، اعتباری برای این موضوع لحاظ شده بود.

- اختصاص منابع حاصل از فروش انشعابات آب و فاضلاب برای طرح‌های توسعه‌ای این شرکت‌ها،
- پیشنهاد می‌شود که در راستای ایجاد تعادل بین منابع و مصارف آب‌های زیرزمینی و سطحی، تعرفه‌های مرتبط با اضافه برداشت، ایجاد خسارت یا برداشت غیرقانونی از این منابع توسط وزارت نیرو اعمال گردد.

- اختصاص درصد معینی از تسهیلات اعطایی بانک‌ها به طرح‌های بخش‌های آب و کشاورزی.
- دریافت مبلغی از تشکلهای آبران منابع آب زیرزمینی (حق‌النظاره) در جهت تأمین هزینه‌های خدمات مربوط به جلوگیری از حفر چاه‌های غیرمجاز، اضافه برداشت چاه‌های مجاز و تعادل بخشی سفره‌های آب زیرزمینی.

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور.
۲. قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور.
۲. قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.
۴. مصاحبه‌های شفاهی با مسئولین امر در وزارت نیرو (بخش آب).

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۰۵۴

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور ۹. بخش آب

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه آب)

تهیه و تدوین کنندگان: مهدی مظاهری، نرجس‌السادات عبدالمنافی

مدیر مطالعه: جمال محمدولی سامانی

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی، محسن صمدی

متقاضی: کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۹/۲۷

